

Krigskorrespondenten

(Noteringar från en reportageresa under kriget i Kosovo i maj 1999)

Gerillaledaren läser mina dokument med uttryckslost ansikte. Han tittar upp och frågar mig på vilken sida jag står i konflikten. Jag hade helst velat slippa svara, jag dröjer därför lite, försöker hitta de rätta orden.

Ljuden från den livligt trafikerade gatan utanför hotellet tränger igenom ett halvöppet fönster. Kamouflageklädda soldater i jeepar och på lastbilar kryssar sig fram i röran. I fonden hör jag kanonmuller. Någon har berättat för mig att det är gamla ryska 122 millimeters pjäser. När som helst kan kanonrören vridas häråt.

Alltså- ingen idé att hålla föredrag om den svenske journalistens objektivitet. Jag säger: jag sympatiserar med er kamp herr kommandant. Det var väl ungefär så jag tänkte också. Det kändes omöjligt att stå neutral när ett helt folk fördrevs från sitt land under bestialiska former. Nuhi, min tolk ler och översätter. Kommandanten nickar vänligt. Björn, min fotograf, torkar svetten ur pannan.

Nu kan jag intervjua kommandanten och sedan får vi träffa några av hans rekryter som snart skall sättas in i striden.

Den lilla gränsstaden ligger i en mycket vacker, grönskande dalgång med en kristallklar sjö. Vägen dit går miltals över otillgängliga bergstrakter. Vår chaufför fick uppbjuda hela sin skicklighet för att inte störta nerför stupen med sin slitna Merca. Alla hade varnat oss för banditerna. Men vi såg inga. Kanske är de skrämde av den militära närvaron. Reguljära albanska soldater, kosovoalbansk gerilla och FN-trupp trafikerar vägen.

När skymningen faller lämnar vi hotellet. Strax utanför staden ligger ett uppsamlingsläger för de flyktingar som nu strömmar in över gränsen. De härbärgeras tillfälligt i gigantiska tält utan belysning eller andra bekvämligheter. Flera hundra människor i varje. De sitter familjevis i mörkret. Försöker ordna tillvaron så gott det går. Hungriga och rädda småbarn skriker, vuxna jämrar sig sakta. Det stinker av smuts och avföring.

Vi föredrar att stanna utomhus. Vi sätter oss ner på marken tillsammans med en grupp kvinnor som nyligen anlänt. De berättar att deras män tagits ifrån dem. Har de avrättats? Kvinnorna talar lågmält men deras ord skär som knivar i den ljumma kvällsluften.

Vi tar med oss en äldre man till ett kafé i staden. Lokalen är liten och sjabbig. Som ljuskälla tjänar ett par nakna glödlampor. På hyllorna några dammiga flaskor med inhemsk konjak. Vi dricker. Den äldre mannen är mycket tacksam. Jag känner mig som en människa igen, säger

han. Ett par hundra män föstes ihop på torget i hans by och fördes bort. Han lyckades gömma sig och sedan fly.

Vi sitter tysta en stund. En fluga surrar kring glödlamporna.

Det är stjärnklart. Norröver lyser artillerielden upp horisonten.

TOR KEL IVARSSON